

DIRVA

Nr. 62

Gegužė-May 27, 1963

Cleveland, Ohio

Ilgesnės taikos belaukiant

AMERIKIEČIAI NEDRĖSTA BANDYTI ATOMINIŲ BOMBŲ, KAD NEDAVUS PROGOS SOVIETAMS PRADĖTI TOKIŲ PAT BANDYMŲ. — TIKRAI AR TARIAMAI ILGESNIAM LAIKUI NUSISTOVĖJUSI PADETIS KLIUDO RASTI SPRENDIMĄ NATO VALSTYBĖM IR PASKATINO VATIKANĄ IESKOTI PASTOVESNIŲ SANTYKIŲ SU KOMUNISTINĖM VALSTYBĖM. — KALBAMA APIE VATIKANO KONSULATŲ ĮSTEIGIMĄ LENKIOJE IR NET... SOVIETŲ SĄJUNGOJE.

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

NATO konferencijos Ottawoje išvakarėse JAV staiga atšaukė tris numatytus mažo kalibro atominių bombų bandymus. (Faktiškai tai dvi turėjo būti tikrai atominės, trečioji kitos sprogstamos medžiagos). Nors oficialiai ir nenorima pripažinti, tačiau bendru įsitikinimu tai buvę padaryta dėl to, kad... sovietai pakėlė triukšmą ir tas įtikino dabartinę Washingtono administraciją, jog tie sprogimai gali sudaryti progą sovietams pradėti savo bandymus. (Anot Time: To avoid giving the Russians an excuse, the U.S. cancelled its tests). Pažiūrą kiek naivai, nes sovietai jau kartą sulaužė susitarimą laikinai nedaryti jokių bandymų ir... niekas jų už tai nebūdė.

Toks amerikiečių jautrumas sovietų atžvilgiu vargiai galėjo teigiamai nuteikti konferencijon susirinkusius NATO partnerius. Konferencijos tikslas surasti formulę bendram NATO atominiams apginklavimui, kuris patenkintų Europos valstybių atomines ambicijas ir kartu tokį bendrą atominį apsiginklavimą paliktų amerikiečių kontrolėje. Surasti tokią formulę, kuri ir teoriškai gražiai skambėtų ir kartu būtų įgyvendinama praktiškai, labai sunku, todėl greičiausiai bus patenkinama tik bendrom frazėm... praktiškąją pusę paliekant ateičiai. Tenka pastebėti, kad 1949 metais, sudarant NATO sąjungą, padėtis buvo daug aiškesnė. Priešas buvo visai aiškus ir europiečiai labai norėjo gauti garantijų, kad amerikiečiai jų nepalikis bėdoje. Žinojimas, kad kiek

vieną sovietų bandymą pasistūmėti į priekį, amerikiečiai atsakys visa savo jėga veikė raminančiai. Šiandien yra kiek kitaip. Jei amerikiečiai nedrįso stoti į kovą dėl Kubos, kodėl jie turi kovoti dėl kokių Europos kampos? Iš kitos pusės sovietai irgi turi savo problemų, daug kur jie tik blefuoja ir, iš viso, nėra tokie stiprūs, kaip kad aiškino ar, teisingiau, gąsdino priešrinkiminės kompanijos metu kai kurie amerikiečių kolumnistai. Užtat vis daugiau įsigali įsitikinimas, kad dabartinė būklė gali užsitęsti labai ilgai ir jei kolaukti, tai ne staigiu pakitimu, bet labai ilgos ir lėtos evoliucijos.

Tokios pažūros jau senokai laikosi Vatikanas, ieškodamas būdų, kaip pagerinti katalikų padėtį sovietų viešpatijoje. Pasirodo, kad Lenkijos primas, kardinolas Wyszyński, balandžio 26 dieną net septynias valandas konferavo su Lenkijos ministru pirmininku Gomulka... apie diplomatinį santykių tarp Lenkijos ir Vatikano užmezgimą. Gomulka reikalavęs, kad tokių santykių užmezgimas būtų susijęs su dabartinės Lenkijos sienų pripažinimu, kas, aišku, būtų didelis nemalonumas Vokietijos katalikams. Užtat Vatikanas dabar siūlo kitokią išeitį. Turį būti atnaujinti ne diplomatiniai santykiai, bet tik užmegsti konsulariniai ryšiai.

"Konsulariniai ryšiai gali būti užmegsti ir nesant diplomatinio santykių" -- neseniai Vatikano oficioze Osservatore Romano aiškino Vatikano protokolo

šefas monsinjoras Cardinale. Prieš italams likviduojant bažnytinę valstybę 1870 m. popiežius turėjo net visą eilę konsulatų. Apie tai net dvi valandas Wyszyński kalbėjo su popiežium Jonu XXIII gegužės 9 d. Jei Vatikanui pasisektų užmegsti konsularinius ryšius su Lenkija, tą patį galima būtų padaryti ir su kitomis komunistinėmis valstybėmis, įskaitant ir pačią Sovietų Sąjungą. Tuo:

* Vatikanas tikisi pagelbėti katalikų komunistų kraštuose;

* Sovietai tikisi padėti komunistinei propagandai neutraliuose ir ypač Pietų Amerikos kraštuose.

New York Times net praneša apie sovietų sutikimą pradėti įsteigti Vatikano konsulatą... Kijeve. Sovietai tačiau statą sąlygą, kad konsulato tarnautojai būtų ne dvasiškiai, bet... pasauliečiai!

SOVIETAU PRIVALO PASITRAUKTI IŠ PABALTIO KRAŠTŲ

"Kremliaus komunistai turi būti priversti pasitraukti iš Pabaltijo kraštų, ir Lietuvai, Latvijai ir Estijai turi būti sugrąžinta pilna laisvė ir nepriklausomybė", -- pareiškė kongresmanė Martha W. Griffiths, įnešdama gegužės 13 d. į JAV Kongresą naują rezoliuciją paminėtų kraštų laisvinimo reikalu.

Tai trisdešimt antroji rezoliucija įnešta į šį Kongresą, Lietuvos, Latvijos ir Estijos bylos reikalu.

"Pabaltijo kraštų byla turi būti perduota spręsti Jungtinės Tautos", -- toliau kalbėjo kongresmanė Griffiths, -- "ir ši tarptautinė organizacija turi priversti sovietus pasitraukti iš Lietuvos, Latvijos ir Estijos; Jungtinės Tautos turi priversti komunistus sugrąžinti visus tremtinius ir kalinius iš kalėjimų ir vergų stovyklų Sibire ir kitose Rusijos dalyse; išvairius sovietus, tuose kraštuose prarastini laisvi rinkimai minėtos organizacijos priežiūroje".

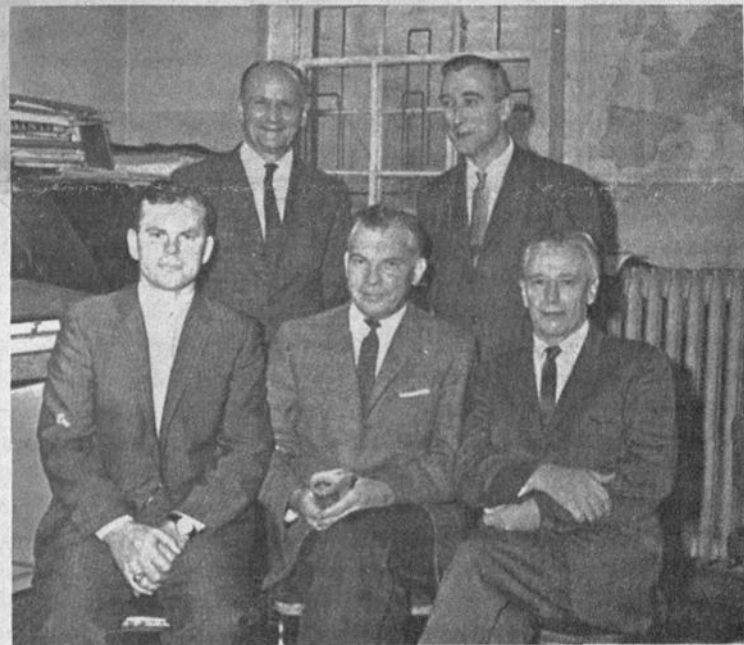
Rezoliucijos įnešimo reikalu pirmasis į kongresmanę Griffiths kreipėsi dr. Vytautas Majauskas iš Detroit, Mich. Tuo reikalu jai rašė ir kiti Detroito lietuviai.

Lietuvių Tautinės Sąjungos dabartinė centro valdyba, kurios kadencija baigiasi šiais metais, yra nuveikusi didelius darbus plečiant sąjungos veiklą ir baigia Antano Smetonos monografijos išleidimą. Pirmuoju ALT Sąjungos pirmininku buvo adv. Antanas Olis. Vėliau pirmininkais buvo dr. J. Colney, adv. A. Lapinskas, dr. S. Biežis, inž. E. Bartkus ir dabar pirmininku yra V. Abraitis. Nuotraukoje sąjungos dabartinė valdyba (sėdi iš kairės): vicepirm. A. Senikas, sekr. E. Čekienė, pirm. V. Abraitis. Stovi vicepirm. dr. Br. Nemickas ir ižd. P. Ališauskas. G. Peniko nuotrauka

SVEIKINAME Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Seimą, vadovybę, rengėjus, atstovus ir svečius, susirinkusius gegužės 31 ir birželio 1 d.d. į St. Louis, Mo., linkėdami kūrybinga nuotaika aptarti ir spręsti užsibrėžtus įgyvendinti darbus.

DIRVA

Vilties Draugijos dabartinė valdyba. Sėdi iš kairės: vicepirmininkas inž. B. Veitas, pirmininkas dr. V. Ramanauskas, vicepirmininkas V. Rastenis. Stovi: sekretorius J. Čiuberkis ir iždininkas A. Mackevičius.

Pavykusi prieškomunistinė demonstracija Chicagoje

Gegužės 19 d. demonstracija masės lietuvių patriotų. Tai buvo prie Sherman viešbučio sutraukė spontaniškas lietuvių protestas

Prie Sherman viešbučio Chicagoje gegužės 19 d. buvo suruoštas prieškomunistinis piketas, kuria labiausiai pasireiškė studentai, nešiodami plakatus, parodančius sovietų kraugerius veiksmus. V.A. Račkausko nuotrauka

Šiandien ir rytoj

RUMUNIJOJE komunistinė vyriausybė neseniai išleido poverkį, kad kiekvienas rumunas, turįs rašomąją mašinėlę, laike 90 dienų iš policijos gautų jai laikyti leidimą. Jei leidimas nebūtų duotas, rašomąją mašinėlę turi perduoti kitam asmeniui ir tuojau pat policijai pranešti naujojo savininko pavardę ir adresą... Bet gavusieji leidimą nebus palikti ramybėje. Kas pusmetį jie turės leidimą atnaujinti ir kiekvieną kartą policijai pristatyti jų mašinėlės rašto pavyzdį, kuris bus laikomas policijos archyvuose.

★

TOKIOS priemonės, kurių panaudojimas net neįsivaizduojamas laisvuose kraštuose, bet praktikuojamas Sovietijoje, yra ženklas, kad rumunų saugumo organai nepajėgia kovoti su slaptais atsišaukimais, kurie dažniausiai rašomi mašinėlė. Tuose atsišaukimuose vyriausybei statomi nemalonūs klausimai dėl maisto produktų trūkumo, gyvenimo brangumo, rinkimų ir kt.

Rumunija, prieš karą eksportavusi užsienin didelius kiekius maisto, šiandien negali prasimaitinti, o pramonė irgi nepadarė pažangos.

Tad nenuostabu, jei tarp gyventojų auga nepasitenkinimas dabartiniu režimu, kuris veržia ne tik pilvą, bet ir asmenišką laisvę. Ta spontaniška rezistencija organizuojasi ir komunistai, suvaržydami rašomųjų mašinėlių turėjimą, bando surasti jos šaknis.

Prie telefoninių pasikalbėjimų kontrolės, laiškų cenzūros, žmonių privataus gyvenimo sekimo, dabar štai prisidėjo ir rašomųjų mašinėlių medžioklė.

★

KOLCHOZE, netoli Kauno, politinis agitatorius susirinkusiems kalba apie Kaune Nemuno pakrantėje vykdomą didelių namų statybą, kuriuose galėsią gyventi darbininkai. Neiškentęs vienas kolchozininkas iš vietos pastebėjo:

-- Vakar aš buvau Kaune ir visą dieną vaikščiojau Nemuno pakrante, bet jokių statomų namų nemačiau...

-- Drauge, -- subarė į agitatorius, -- vietoj dykai visą dieną vaikščiojau, geriau būtų mums paskaitę Kauno Tiesą, kurioje gražiai aprašyta statyba!... (vg)

Prof. dr. Povilą Jakubėną prisiminus

Prieš 10 metų, gegužės 30 d., Šveicarijoje mirė taurus lietuvis, bažnyčios istorijos profesorius, teologijos daktaras, Kauno universiteto evangelikų teologijos fakulteto dekanas, Lietuvos ev. reformatų bažnyčios gen. superintendentas Povilas Jakubėnas, sulaukęs 82 m. amžiaus.

Tai asmuo, daug, ilgai ir sėkmingai dirbęs savam kraštui -- Lietuvai ir buvo plačiai žinomas ne vien tarp lietuvių, bet ir užsienyje, kur jis turėjo plačių pažinčių. Ne kartą jis atstovavo Lietuvą daugelyje tarptautinių mokslinių ir religinių kongresų, o už nuopelnus tėvynei buvo lietuvių valdžios apdovanotas aukštais ordinais. Užsienyje buvo vertinamas ir gerbiamas. Garbės daktaro laipsnį jam suteikė Čekoslovakijos Pragos universitetas.

Povilas Jakubėnas gimė 1871. VI.11 d. Biržų apskrityje, Vaitkūnų kaime, ūkininkų Kristiaus ir Marės Jakubėnų gausioje, trijų brolių ir penkių seserų, šeimoje. Tuo metu baudiava jau buvo panaikinta, tačiau Lietuvą tebeslėgė sunkus caro okupacijos jungas su garsiuoju spaudos draudimu.

Nežiūrint to, Jakubėnas baigia Mintaujos gimnaziją aukso medaliu, būdamas 22 m. amžiaus. Po to įstoja Ešijos Dorpat - Tartu universitetą, teologijos fakultetą.

Besimokydamas Mintaujoje, aktyviai dirba lietuvių moksleivių būrelyje, o studijuodamas Dorpate, suorganizuoja lietuvių studentų draugiją. 1899 m. baigęs universitetą, savo teologines žinias dar gilina Bavarijos Erlangeno universitete. Kunigu ordinuojamas Vilniuje 1900 m. ir paskiriamas Biržų liet. evangelikų reformatų parapijon. Čia jaunasis šviesuolis bematant tampa plačios apylinkės žmonių patarėju ir mokytoju. Mirus kun. Meškauskui, jis išrenkamas reformatų bažnyčios superintendentu. 1908 m. jam pavyksta išsiųsti rūpinti išokupanto leidimą steigti Biržuose gimnaziją. Rūpinasi mokytojų vorkavimu, pats dėsto lotynų ir vokiečių kalbas bei tikybą reformatams. Jo pastangų dėka gaunamas leidimas dėstyti gimnazijoje net lietuvių kalbą. Jis pats ją dėsto, negaudamas už tai jokio atlyginimo. Kiekviena proga, net bardamas, ragina tėvus leisti savo vaikus į mokyklą, besimokinančius remia savo lėšomis, išrūpina stipendijų, mokslą baigusiams parūpina darbo. Neatlaidžiai kovoja prieš rusų išpopuliarintą alkoholiizmą.

Greta švietimo darbo, rūpinasi ir apylinkės ūkio kėlimu. 1908 m. suorganizuoja Biržų žemės ūkio ratelį su paskaitomis ūkininkams, siekia pagerinti sėklą, gyvulių veislę, trąšų naudojimą, darbuojasi kooperatyve "Aitvaras".

Pirmojo pasaulinio karo metu atsидūręs Rusijoje, organizuoja lietuvių, dirba centriniame nukentėjusiems nuo karo šelpiti komitete Petrapilyje, dėsto lietuvių kalbą Voronežo lietuvių gimnazijoje, išleidžia S. Dagilio giesmyną. Po karo grįžęs Lietuvon, aptarnauja kelias reformatų parapijas. Pirmajame Lietuvos evang. reformatų sinode, įvykusiame 1919 m. Švobiškyje, išrenkamas pirmuoju nepriklausomos Lietuvos ev. reformatų bažnyčios primu -- generaliniu superintendentu. Šias pareigas ėjo iki mirties, viso 34 metus. Nežiūrint šių aukštų pareigų, Jakubėnas iš visuomeninio darbo nepasitraukia. Jis randamas visur -- ir Biržų žemės ūkio draugijos steigėjų tarpe, ir prekybos - pramonės banko komitete, ir ugniagesių organizacijoje. Jis įsteigia Biržuose spaustuvę ir jos bendrovei vadovauja 10 metų, neimdamas atlyginimo. Leidžia kalendorių. Net 18 metų redaguoja ir leidžia laikraštį "Sėjėjas". 1925 m. Kauno universitete suorganizuoja liet. evangelikų teologijos fakultetą ir jam vadovauja kaip dekanas. Už trijų metų suteikiamas jam profesoriaus titulas. Keturis metus dirba kaip Kauno evang. reformatų parapijos kunigas, laikas per valstybinį radiją transliuojamas pamaldas, rašo mokslines knygas, ruošia spaudai Šerno giesmyną, prižiūri Kauno evang. reformatų naujos bažnyčios statybą, bendradarbiauja spaudoje. Stambiausias jo plunksnos dar-

EUGENIJUS GERULIS

Kun. prof. dr. P. Jakubėnas (1871-1953) -- pirmasis Nepriklausomos Lietuvos Evangelikų Reformatų Bažnyčios generalinis superintendentas nuo 1919 iki 1953 m. Mirė tremtyje ir palaidotas Šveicarijoje.

bas: trijų tomų -- senųjų viduramžių ir naujųjų laikų Bažnyčios Istorija. Jakubėnas taip daug ir plačiai visur įsijungęs į darbus, kad niekas jo nematė ilsinčio ar atostogaujančio Lietuvos ar užsienio kurortuose.

Stalinui okupavus Lietuvą, Jakubėnas 1941 m. pasitraukia į vakarus ir apsigyvena viename kaime Vokietijoje, netoli Danijos. Čia paguodos ieško, kaip savo laikui ir Adenaueris, besidarbuodamas tarp savo darželio gėlių ar beskaitydamas savo didžios bibliotekos knygas.

Tiek karo metu, tiek ir po karo iš savo kuklių išteklių padeda lietuviams pabėgėliams maistu, pastoge, rūbais. Jo namai tampa tikra pabėgėlių pereinamoji stovykla. Dalyvauja liet. tautinėse šventėse, skaito paskaitas, bendradarbiauja spaudoje, ragina lietuvius organizuotis, veikti. Jei Lietuvos laikais biržiečiai stebėdavosi, kai jis, išsikirtęs Biržų ežere eketę, žiemos metu maudydavosi, tai nemažiau buvo stebi-

masi ir Vokietijoje, kai jis, būdamas virš 75 m. amžiaus, nepasidamas nei lietaus argilaus sniego, pėsčias keliaudavo po 12 km., kad neapleisus sekmadienio pamaldų.

Prasidėjus masinei lietuvių emigracijai į užjūrius, Jakubėnas Europos palikti nesiryžta. 1950 m. miršta jo žmona Halina, o po metų jis persikelia gyventi Kalvino šalin -- Šveicarijon. Tuo tarpu jo vaikai -- prof. Vladas Jakubėnas ir Halina Jakubėnaitė -Dilienė -- su savo šeimomis apsigyvena Amerikoje.

Praslinkus porai metų, staiga pasklido nelaukta žinia -- mirė mūsų visų didžiai gerbiamas prof. dr. Povilas Jakubėnas, mirė kaip kuklus Lietuvos vyturėlis tarp didingų Šveicarijos kalnų, ilgėdamasis Aukštaitijos lygumų, laisvosios Lietuvos, kuriai jis buvo pašventęs visą savo gyvenimą.

Šis didis žmogus mokėjo nuostabiai savyje apjungti mokslinį idėjinį teoretiškumą ir realypraktišką gyvenimiškumą, dažniausiai pats būdamas ir minties, idėjos autorium, ir jos įgyvendintoju.

Maloniu metu... kiekvienu metu ragauk STROH'S ir patirk skonį, kurį suteikia ugnimi virtas alus! Jis daro Stroh's švelnesnį, gaivinantį... lengvą, kaip vėjelį, banguojantį jūsų žuvavimo vietą. Vartokite Stroh's, vienintelį Amerikoje ugnimi virtą alų.

THE STROH BREWERY COMPANY, DETROIT 26, MICHIGAN

VISUOMET AUKŠTOS KOKYBĖS... VISUR POPULIAROS KAINOS!

KUN. J. ŽVIRBLIS SUKAKTUVININKAS

Žavingoj aukštaitijos padangėje kun. Jonas Žvirblis išvydo šį pasaulį, kaip trylikasis šeimos narys 1911 m. rugsėjo 18 d. Gražios ir žavingos aukštaitijos apylinkės ir to krašto gamta jaunam Jonukui įdiegė ir aukštaitišką charakterį: paprastus, visiems prieinamus, simpatiškas, uolus savo pareigose ir ne tikai pradinėj mokykloje Debeikiuose, bet Utenos gimnazijoje, aukštesniojo technikos mokykloje, kurioje teko jam mokytis tikrai vienerius metus, kol veržlį jo siela suradusi pašaukimą tarnauti Kristaus vyruogynė.

Telšių kunigų seminariją baigė 1938 m. ir balandžio 16 d. kunigystės šventinimus suteikė jam Telšių vyskupas Justinas Staigaitis.

Jaunas kun. Jonas buvo paskirtas vikaru Šate, Kruopiuose, Gargžduose ir Kartenoj, kur jam vikaraujant užplūdo bolševikiškoji orda.

Jam teko sukoncentruoti visas jėgas, kad ne tikėtai jis, bet kad ir kuo mažiausia lietuviškų šeimų nukentėtų. Ir ne viena šeima liko neišvežta lėtai mirčiai į nasrus, dėka kun. Jono. Jis tu-

Kun. JONAS ŽVIRBLIS

rėdamas gera iškalbą, padėjo įtikinėti bolševikų pastatytus pareigūnus ir tuo išvengė daug šeimų sudraskymo, sumažino ašarų upelius, kurie liejosi per visą Lietuvą.

LB Grand Rapids apylinkės vardu sukaktuvininkui kun. Jonui Žvirbliui buvo įteikta dovana. Nuotraukoje iš kairės: Pr. Turūtis, K. Stepšys, apyl. pirm. J. Puodžiūnienė ir kun. J. Žvirblis.

Viską nulėmė vokiečių-rusų karas, kuris kaip viesulas pradžės, paliko neužjygius pėdsakus.

Bolševikams antru kartu priartėjus prie Lietuvos, kun. Jonas, kaip ir daugelis lietuvių pasitraukė į Vakarus. Apsistojęs Regensburge, Vokietijoje dirbo pastoracinį darbą 1944-1945 metais.

Kun. Jonas, matydamas, kad tikrai gerai išsimokslinęs kunigas gali sėkmingiau dirbti pastoracinį darbą, vyksta Romon studijuoti Krikščioniško Archeologijos institutą, kurį baigia bakalauro laipsniu. Užbaigęs studijas, su keliais kunigais draugais išvyksta Pietų Amerikon ir apsisotja Čilėje -- Santiagos mieste. Šioje vietovėje išbuvo 10 1/2 metų kol susidėjus aplinkybėms persikėlė Š. Amerikon, apsidodamas Grand Rapids, Michigan šv. Petro ir Povilo parapijoje 1957 m. rugsėjo 4 d., kaip vikaras, kur klebonavo (išėjęs poilsin) prel. J. Lipkus ir dabartinis -- kun. Walter Jude.

25 metų kunigystės proga patiekiau kunigui kelis klausimus.

-- Kokios darbo sąlygos dvasininkams Pietų Amerikoje?

-- Kunigų yra labai mažai, neturintys kraštas. Gauti atitinkamą išsilavinimą iš liaudieskilusiam berniukui neįmanoma, nes ne tik materialiniai resursai yra labai riboti, bet ir jaunuomenė trūksta pašaukimo. Juk toji parapija, kurioje man teko dirbti buvo 40.000 dūšių. Nė vienas dvasiškis dar nepajėgė apankyti savo parapijiečių. Eilinių sekmadienių reikėdavo suteikti krikšto sakramentų 20 ir daugiau, o prieš didesnes šventes 50-60, o be to kur ligonių lankymas ir kita. Ačiū Dievui, kad buvau jaunesnis, paslankesnis, tai pajėgdavau daugiau aprūpinti dangišku peniu. Mūsų šė ir kitos panašios parapijos mokyklų neturėdavo, jas vedavo vienuoliai.

-- Koks įspūdis palyginus pastoracijos darbą trifuose kontinentuose?

-- Turiu priminti, kad Pietų Amerikoje -- darbas, darbas iki savęs užmiršimo, tuo tarpu JAV -- aukščiausios rūšies materializmas. Esu pasiilgęs idealizmo žmonai gyvendamas. Gi aš išaugęs visai kitose sąlygose. Lietuvoje -- ir darbas, ir pasiaukojimas, ir idealizmas ir pasišventimas. Pasiilgstų šių dorybių. Čia gi mūsų dvasininkų idealas, mūsų paskirtis.

Tik atsklęsęs į Grand Rapids, kun. Jonas stengėsi pirmiausia

užmegsti artimus ryšius su čionykščiais lietuviais, naujakūriais ir iš ankščiau atvykusiais. Pirmasis buvo jo klausimas, kaip su lituanistine mokykla? Ar veikia ji? Kuo aš galėčiau jai padėti, Juk jo įdėtos pastangos yra neįkainuojamos. Rūpinosi, kad lietuviškoji mokykla egzistotų ir turėtų pačias geriausias sąlygas. Jei šiandien lietuviškoji mokykla gali naudotis normalios mokyklos patalpomis, jei jau treči mokslo metai mokomasi iš lietuviškų vadovėlių ir kalbame maldas iš lietuviškų maldų knygelių, čia jo nuopelnas. Susitikęs mokyklos vedėją arba tėvų komiteto pirm. dažnai, pradėdamas mokslo metus, paklausia kokių reikės šiais mokslo metais vadovėlių ir kiek kainuos. Jo didelis rūpestis, kad lietuvių gyvendami šiame krašte nesiskaldytų, dirbtų vieningai laisvinimo darbą. Dažnai jis sakydavo: "Tik susiskaldžius ir nevieninga tauta nustoja egzisten-

cijos, šuoliais bėga į išsigimimą, nutautėjimą, išnykimą."

Jis yra plačios tolerancijos ir kultūros žmogus. Jam artima ir prie širdies tautinė spauda. Jis džiaugiasi galėdamas skaityti ir remti Dirvą, kuri mūsų išeivijai varo gilią kultūrinę vagą. Jis dažnai išsireikšdavo, kad jam malonu paimti į rankas Dirvą, kuri turėdama gerą bendradarbių, nuolat tobulėjanti ir daranti teigiamą pažangą.

Kiek jis yra populiarus šioje parapijoje, galima spręsti iš surengtų jam 25 metų kunigystės sukakties pietų, kuriuos negalėjo visi patekti -- nebuvo vietų. Jo pagerbimo pobūvyje dalyvavo apie 300 žmonių.

Linkime didžiai gerbiamam sukaktuvininkui kun. Jonui dar ilgai, ilgai gyventi ir su ta pačia energija dirbti tautiškojo palai-

P.T.

DOVANOS LIETUVISKAM JAUNIMUI

Mokslo metų baigimo, sporto švenčių, stovyklų ir kt. progomis mūsų jaunimui puikios, amžinos dovanos būtų **ALGIS TRAKYS** Gustaičio knygos:

Mažiesiems. Šauniai dail. V. Stasiūnaitis iliustruota. Kaina \$2.00.

Šios knygos gaunamos DIRVOJE.

NEPAMIRŠKITE ATNAUJINTI PRENUMERATĄ

DIRVA

★★★
THE FIELD

The Lithuanian Newspaper Established 1915
6907 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio. Telephone: 431-6344
Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.
Published every Mon., Wed., and Fri. except in case of
Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis, Vytautas Gedgaudas ir Jonas P. Palukaitis.
Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikunas,
R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.
Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Dirva išeina:
pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais,
išskyrus šventes.

ŽVILGSNIS Į ALT S-gos SEIMĄ

Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga yra išarusi gilią vagą šio krašto visuomeniniame gyvenime. Toji vaga nebuvo Sąjungos pradėta. Ji buvo pradėta tų tautinių susipratusių ir tautos reikalams pasižventusių žmonių, kurie jau prieš 50 metų gyveno Lietuvos laisvės idėjomis ir dirbo tos idėjos įgyvendinimui.

Tautinė srovė Amerikoje, tai ne siauras partinis ratelis. Kas moka objektyviai žvelgti į šio krašto lietuvių visuomeninio gyvenimo eigą, tas puikiai žino ir tautinės srovės žmonių nuveiktus darbus tiek Lietuvos gerovei, tiek šio krašto visuomenės labui. Amerikos lietuvių istorijoje ta srovė užima vieną garbingiausių ir tautinės srovės pirmatų pradėtoji vaga plečiama be paliovos.

Ne vien įsipareigoję asmenys, bet kiekvienas sąmoningas tautinei srovei priklausęs asmuo puikiai supranta, kad visa tai nėra iš anksto nupintas laurų vainikas ALT S-gai, bet didelis uždavinys ir įpareigojimas. Kad ir plačiai išsišakojusioje srovėje, tokių asmenybių, kaip, pvz. Antanas A. Ols (kurio 5 metų mirties sukaktį neužilgo liūdesyje minėsime) ne kasdien surasi. Ir ne siaurame ratelyje tokios asmenybės ieško savo veiklai aspiracijoms šaltinių ir atsparos taškų. Srovėje privalo būti idėja ir jai įgyvendinti pajėgių žmonių organizacija.

ALT S-gos Seimai yra šaukiami ne tam, kad iškilmingai pakeisti sąrgybą, ar kad sudaryti įspūdį visuomenėje, kad, štai, rinkime naują valdybą, taigi, dar egzistuojame. ALT S-gos Seimai nesiekia ko nors tikslinės propagandinės priemonės, kad ir jų turėdama. Seimų tikslas -- patikrinti gyvosios, ideologiniai suformuotos lietuvių visuomenės dalies gretas, patikrinti tų gretų ryžtą tolimiesiems žygiams ir planuoti darbus, naudingus ne siaurai žmonių grupei, bet visai visuomenei, iškeliant pirmą eilės tai, kas gyvybiniai svarbu pačiai tautai ir valstybinei idėjai. Tautinėje srovėje dariniai veikia kovų už Lietuvos nepriklausomybę patirtis ir nepriklausomo valstybinio gyvenimo stažas, du elementai, galima sakyti, dvi skirtingų kovos ir praktikos frontų kartos.

Susilieję į vieną organizuotą vienetą, tie patyrimo kupini veiksniai džiaugiasi matydami bręstant jaunesnioje kartoje idėjas, užtikrinančias srovės ateitį, nesibaigiančią su viena veikėjų karta. Tai gyvybės ženklas ir plati galimybė žvelgti į platesnius ateities horizontus. Tai kartą didelis įsipareigojimas nesustoti vietoje ir nevertkšlenti, lyg priėjus liepto galo.

Tautinės srovės veikla, jos veikėjų eilė per plati, kad ją čia išnagrinėjus. ALT S-gos Seimas St. Louis mieste bus ne vien tik atgaivos šaltinių, bet ir pasipirtimi tolimiesiam žygiui. Žygiui darnioje ir vieningoje gretoje, žygiui, kurio laukia nebaigtieji darbai ir nauji uždaviniai.

ALT S-gos Seimas nėra šaukiamas siauram pasipolitikavimui. Jis šaukiamas tam, kad pakartotinais įrodžius, jog tautinė srovė sielojasi savos visuomenės, tautos ir valstybės gyvybiniais reikalais. Tačiau sielojasi taip, kad nei srovei nei tautai, nei visuomenei išseivijoje nekils abejonių dėl tautinės srovės ištikimybės Lietuvos Nepriklausomybės ir Tautos laisvės idėjai.

(i.č.)

KAIP PATEKTI ALT SĄJUNGOS SEIMAN IR BANKETAN

Visi skyrių atstovai ir svečiai lengvai gali pasiekti St. Louis traukiniais, autobusais, lėktuvais bei savomis mašinomis, nes jis yra centre Amerikos, Seimas įvyks Statler-Hilton Hotel -- 822 Washington Ave., St. Louis Mo. Telef. CE 1-1400 ir visi norintieji užsisakyti kambarius viešbutyje turi kreiptis į Out-of-Town Reservation Office Telef. GE 6-1022. Seimas prasidės gegužės mėn. 31 dieną ir registruotis galima iš pat ryto viešbutyje -- Missouri Room -- Mezzanine, kur East St. Louis skyriaus ponios pasitiks svečius ir atstovus. Posėdžiai bus pradėti 1 val. ir vyks Missouri Room patalpose.

Dėl dalyvavimo suvažiavimo bankete visi svečiai yra prašomi iš anksto laišku arba telefoniniu pranešimu užsirašyti pas skyriaus išdininą Juozą Kleinaitį -- 610 Washington Place, East St. Louis, Ill. Telef. UP 5-8148 arba pas skyriaus sekretorių Bronių Tiškų -- 1518 Winstanley Ave., East St. Louis, Ill. Telef. UP 4-5844. Į banketą yra pakviestas kongreso atstovas Thomas B. Curtis -- vienas iš iškilnesnių atstovų ir reikšmingo Ways and Means Committee narys. Jo sutikimas yra gautas ir jis kalbės į seimo narius ir svečius. Bus ir St. Louis valdžios atstovai. Banketo įžangos mokestis, įskaitant cocktail, suaugusiems \$10.00, studentams \$6.00.

Banketas įvyks minėtame Statler-Hilton Hotel. Banketo tvarka yra sekanti: birželio mėn. 1 dieną, 7 val. vakaro Cocktail Missouri Room, mezzanine, 7.45 meninė programa Dallas -- Terrace Room -- Solistė Aldona Stempužienė, East St. Louis Lietuvių Choras vadovaujamas Alberto Paulikaicio ir Irenos Ado-

Šia proga dera paaikškinti ir L. Dovydeno užsimintą "terminų tikslumo" klausimą.

Iki 1940 m. rugp. 25 d. tariamas L. Seimas niekur pats nepasivadino ir niekas jo neapšaukė Aukšč. Sovietu.

Vadin. L. Seimo "patvirtinta" delegacija (prašiusi Lietuvą įjungti Sovietų Sąjungon) Maskvos rusų buvo vadinama "įgaliojama komisija". 1940 m. rugp. 1 d. A. A. Andrejevas atidarydamas Aukšč. Sovieto Kremliuje posėdį, pasakė: "Į Maskvą atvyko ir Aukšč. Sovieto posėdžio salėje yra Lietuvos respublikos Seimo įgaliojanti komisija".

Gi J. Paleckis Aukšč. Sovietui Maskvoje prisistatė šiais žodžiais: "Kaip Lietuvos Liaudies Seimo įgaliosios delegacijos pirmininkui... man tenka didelę laimę pranešti... Liaudies Seimo įgaliojanti delegacija ir atvyko į TSRS Aukšč. Sovietą, prašydama priimti Lietuvą į tarybų socialistinių respublikų sąjungą."

Vartydami "Lietuvos TSR istoriją", išleistą 1958 m. Vilniuje, randame tokį sakinį: "Liaudies seimas išrinko komisiją Konstitucijos projektui parengti ir įgaliojantį delegaciją, kuri turėjo pateikti TSRS Aukšč. tarybai Deklaraciją dėl Lietuvos įstojimo į TSRS sudėtį".

Vadin. L. Seimas, "deputatui" Karoliui Didžiuliui - Grosman referavus bei pasiūlius nutarimo projektą, Aukšč. Sovietu (ir tai tik "laikiniai") išvirto rugp. 25 d. Nutarime pasakyta: 1. "Paskelbti sąjunginės LTSR Liaudies Seimo sąjunginės LTSR-os laikinąją Aukšč. Tarybą..." 2. "Pavesti sąjunginės LTSR laikinosios Aukšč. Tarybos prezidiumui paskirti sąjunginės LTSR-os Aukščiausios Tarybos rinkimų dieną..."

Šios citatos nesunkiai leidžia išnarplioti Dovydeno sujauktą bei jo paties iškeltą "terminų tikslumo" klausimą.

Verta atsiminti ir toks faktelis: vadin. L. Seimo pirmininku (liepos 21 d.) buvo "išrinktas" L. Adomuskas, pirmuoju vicepirmininku buvo paskirtas (rugp. 25 d.) Balys Baranuskas, jo pavaduotojais L. Dovydenas ir M. Kutraitė.

KO NEŽINOJO KOMISARAI, "ŽINOJO" DOVYDĖNAS

Eikim prie kitų abejones keliančių klausimų. Dovydenas teigia, jog kompartija jam davusi

mą su Tėvyne -- koreferantas dr. Vaclovas Paprockas. Į šią pasakytą įėjimas visiems yra laisvas ir visi atstovai, svečiai iš toliau ir apylinkių lietuvių gyventojai yra kviečiami gausiai atsilankyti. (bt)

ST. JARAS UŽLYGINA L. DOVYDĖNO IŠKASTAS VILKDUOBES (2)

pasiskaityti Sierovo instrukciją. Vėliau (dėl lietuvių trėmimo) jis turėjęs ginčą su vyr. enkavedistu Gladkovu.

Aš netikiu, kad kompartija Dovydenui būtų davusi skaityti griežtai slaptą Sierovo instrukciją. Pažinčiau Kaune tuo metu aukštus valdžios postus užėmusius lietuvių komunistus, buvusius artimame sąlytyje su kompartijos centru, -- jie neturėjo "laimės" skaityti Sierovo instrukcijos. Tik 1941 m. birželio 14 d. 11 val. jie buvo iškvieisti kompartijos centru ir čia, bendrais bruožais, supažindinti su lietuvių ištrėmimu (bet ne su Sierovo instrukcija) bei pamokyti suktai aiškinti pavaldiniams trėmimų reikšmę.

Buvęs LTSR socialinio apdūrimo ir miškų pramonės liaudies komisaras Jurgis Glušauskas 1942 m. viešai padarytame pareiškime yra pažymėjęs:

"Liaudies komisarai niekada nebuvo informuojami apie NKVD sumanymus ir planus... Pavyzdžiui, nors nutarimas apie lietuvių išvežimą į Rusijos gilumą buvo priimtas, tačiau nė vienas komisaras, išskyrus M. Gedvilį ir NKVD komisarą mjr. Galdkovą, nežinojo, kada tas išvežimas prasidės. Tik birželio 14 d. vakare, kai tuksantčiai lietuvių jau buvo uždaryti į vagonus, komunistų partijos Vilniaus miesto komitetas sukvietė ten esančius komisarų, kuriuos centro komiteto sekretorius rusas P. Baltuško panformavo."

Dovydenas gal ir žinojo, kad trėmimai įvyks, bet kad jis būtų gavęs skaityti Sierovo instrukcijos nuorašą, jo tvirtinimas yra abejotinos vertės.

DAUGIAU KAIP PO 20 METŲ ATSIMENAMA...

Pakartotinai Dovydenas užsimena apie turėtą pašnekesį su komisaro Gladkovu. Jis rašo: "tai užkaičio šaltą enkavedistą. Iš kur aš tokias žinias gavęs? Ar tai mano fantazija, ar tai priešų pakišta mintis? Gladkovas, supratau, spėjo mane žinant daugiau, negu Sierovo įsakymas".

Prileidžiant, kad pašnekesys tikrai "užkaičio šaltą enkavedistą", ir kad Dovydenas žinojo daugiau nei Sierovo įsakyme pasakyta, vargu šiandien Dovydenui būtų lemta rašyti bei skelbti atsiminimus. Tokius -- daug žinančius ir dar garsiai šnekančius nuo kelionės Sibiran arba kalėjiman neapsaugo nei rašytojo vardas nei vadin. L. Seimo deputato mandatas.

Po ranka turiu "Tarybinės lietuvių literatūros istorijos apybraižą", išleistą 1956 m. Vilniuje. Joje yra tokios eilutės: "Tačiau lietuvių literatūrą tarpe atsirado ir savo tautos išdavikų. Sunaikiosiomis mėginimo dienomis jie begėdiškai išdavė lietuvių tautos interesus ir nuėjo tarnauti pikčiausiems jos priešinams (Dovydenas, Brazdžionis ir kit.). Nieką šią lietuvių tautos skaldymo darbą varė ir kiti buržuaziniai nacionalistai (Miškinis, Inčiūra ir kit.). Visi jie susilaukė liaudies pasmerkimo, jos neapykantos ir paniekos".

Nesunku suprasti šio "liaudies pasmerkimo" prasmę, ypač kai žinai kokio likimo buvo susilaukę Miškinis, Inčiūra, Graičiūnas, K. Jakubėnas, Narbutas ir kiti rašytojai. Jie juk nevedė "pašnekesių" su gladkovais, savo aiškinimais jie nekaitino enkavedistų, tad ką kalbėti apie Dovydeną, kuris žinojo daugiau nei Sierovo įsakymas...

Šie Dovydeno teigimai, jog jis skaitęs Sierovo instrukciją ir savo pašnekesiu kaitinę šaltą enkavedistą Gladkovą, visai kitaip būtų įvertinti, jei viešumą būtų pasiekę 1942 m., kai Kaune susirinkę buv. L. Seimo nariai viešai darė savo pareiškimus. Deja, Dovydenas šias paslaptis nutylėjo, o atsiminė tik šiandien.

FAKTAS SENSTELEJĘS BET PAKARTOTI VERTA

Dėl Lietuvos kompartijos pirmojo sekretoriaus vardo, kurį Dovydenas priskiria A. Sniečkui, atsiminimų autoriui turėtų būti žinomi šie faktai. Dar gerokai prieš sovietinę okupaciją, pagrindinį veikusią Lietuvos kompartijai vadovavo "drg. Adomas"

klausia "Ar neatrodo skaitytojai, kad Jaras pakrovė vagoną".

Gerb. Dovydenai, vagoną gėrybėm man neteko pakrauti, bet prie gėrybėm pakrauto vagono buvau žingsnio atstume. Dėl šio gėrybėm pakrauto vagono ir "delegacijai" Maskvon vykti traukinio sąstatas peronan buvo atmanevruotas su 45 min. pavėlinimu. Pagaliau, -- iš kur Dovydenas žino, kad "jokių valgių, gėrimų delegacija nesivežė"? Juk Dovydenas mums tvirtino, kad "prieš pat delegacijos išvykimą" jis nutaręs sirgti ir apie savo ligą telefonu pranešęs Preikšui. To sirgimo pasėkoje Dovydenui pavykę atsipalaiduoti iš "delegacijos" sudėties...

Dovydeno atsakyme yra ir daugiau vilkduobių, bet taupant laiką rašio skiltis aktualesniems klausimams, tenka jas aplenkti.

APVALIOS FRAZĖS...

NETURĖTŲ IŠKREIPTI ISTORINĘ TIKROVĘ

Vienoje atsakymo vietoje Dovydeno tikrai esama nuoširdaus prisipažįsta neturįs St. Jaro "reikalaujamų" dokumentų. Lyg užglaištydamas atsiminimuose skaitytojo rastus plyšius, Dovydenas prasitaria: "Mes esam fantastai nuo kojų iki galvos... Aš esu fantastas... turiu rašyti visokiomis apvaliomis frazėmis, vengti dokumentų, kurių pareikalaus Jaras".

Galima rašyti apvaliomis, skaldydomis frazėmis, bet į atsiminimus įbruktiems teigimams paremti nereikalingi jokie slapsti dokumentai, o ypač jie nereikalingi Jarui. Faktai yra vieši, maž mums visiems gerai žinomi. Pagaliau ir okupanto samdiniai Lietuvoje savo vykdytų suktųjų nebepaneigia, nebeslepia. Toks "istorikas" J. Jurginis vidurinėms mokykloms skirtame Lietuvos TSR vadovėlyje, (1957

(Nukeita į 4 psl.)

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos seimo ir Vilties Draugijos suvažiavimo programa

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Seimas įvyks gegužės 31 d. ir birželio 1 d., St. Louis, Mo., Statler-Hilton viešbuty, Washington Ave., prie 9-tos ir St. Charles gatvių.

SEIMUI NUMATYTA SEKANTI DARBOTVARKĖ:

Penktadienį, gegužės 31 dieną:

- 11:00 — 1:00 Registracija.
- 1:00 Iškilmingas posėdis.
- 2:00 Darbo posėdis.
- a) Seimo prezidiumo ir komisijų sudarymas.
- b) Sąjungos Valdybos pranešimai: Sąjungos pirm. Vytautas Abraitis ir ižd. Povilas Ališauskas.
- c) Revizijos komisijos pranešimas.
- d) Diskusijos dėl pranešimų.
- e) Lietuvos laisvinimo organizacijos reikalai — LNT pirm. dr. Bronius Nemickas ir LNF pirm. Emilija Čekienė.
- f) Sąjungos įstatų keitimo reikalai — S-gos vicepirm. Antanas Senikas.
- 7:00 Paskaita: Diskusijos dėl bendradarbiavimo su kraštu — dr. Jonas Balys ir dr. Vaclovas Paprockas.

Šeštadienį, birželio 1 d.

- 9:00 — 12:00
- 1) Skyrių pirmininkų pranešimai,
- 2) Sąjungos Valdybos rinkimai,
- 3) Tarybos rinkimai,
- 4) Revizijos komisijos rinkimai,
- 5) Rezoliucijų priėmimas.

Birželio 1 d., 1 val. p. p., tose pačiose patalpose įvyks VILTIES draugijos narių susirinkimas.

- 1. Susirinkimo atidarymas.
- 2. Prezidiumo rinkimas.
- 3. Mandatų komisijos sudarymas.
- 4. Valdybos pranešimas.
- 5. Revizijos komisijos pranešimas.
- 6. Įstatų komisijos pranešimas.
- 7. Diskusijos dėl pranešimų.
- 8. Valdybos rinkimai.
- 9. Revizijos komisijos rinkimai.
- 10. Einamieji reikalai.
- 11. Susirinkimo uždarymas.

7 val. vak. B A N K E T A S.

Bilietų kaina 10 dol. asmeniui.

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Valdyba ir Vilties Draugijos valdyba kviečia visus narius suvažiavime gausiai dalyvauti.

DIVIDENDUS MOKAME KAS 90 DIENŲ! KVIEČIAME PRADĖTI TAUPYTI PAS MUS!

PINIGAI PADĖTI IKI KIEK VIENO MĖNESIO 15-TOS DIENOS, NEŠ DIVIDENDĄ NUO PIRMOS MĖNESIO DIENOS.

4 1/2% PRISIŪSIME DIVIDENDUS KAS 90 DIENŲ ANT INVESTAVIMŲ.

ŠIAS SĄSKAITAS YPATINGAI REKOMENDUOJAME PENSIONIERIAMS, KURIEM PROCENTAI YRA SVARBU GAUTI DAŽNIAU, NES IS TO PRAGYVENA.

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court, Cicero 50, Ill.

JUOZAS F. GRIBAUŠKAS, sekretorius

Chicago Phone: 242-4395; Suburban Phone: 656-6330

SVARSTYMAI IR NUOMONĖS

Laisvinimo klausimais (2)

ASMENS LAISVĖ IR KUMŠČIO TEISĖ

I. VALSTYBĖS SANTYKIUOSE SU PILIEČIAIS

Kai valstybė neleidžia savo piliečiams viešai reikšti savo nuomonių bendrojo gėrio ir jos pačios labo reikalais, o ypač, kai ji neleidžia pasisakyti prieš josios valdžios politiką, tai sakoma, kad ji varžo savo piliečius vadinamąja "kumščio teise" (Faustrecht).

Tada tautoje pasireiškia (1) piliečių pasyvumas, (2) gyvyių ir kūrybinių jėgų rezervuotumas, (3) privatinės iniciatyvos stoka, (4) pilietinio pareigos jausmo atbuktimas ar susilpnėjimas ir kitos blogybės.

Nesant laisvės vertinti valdžios veiksmus ir kritikuoti jos politinę liniją, visur reikiiasi tikrai uniforminis galvojimas, aklas pasidavimas vadui valiai.

Tokiomis sąlygomis ima reikštis ir valstybės valdžios sauvėlė. Tada valstybė išsigema ir ima gesti nuo galvos.

Todėl šiandien visi jau suprantame, (1) kad piliečio asmens laisvės teisė turi būti valstybės saugoma ir gerbiama, (2) kad

piliečiai turi būti net skatinami galvoti viešojo gėrio klausimais laisvai, niekam nepataikaujant, (3) kad spaudoje ar kitur piliečiai kalbėtų atviru nuoširdumu, sakydami visą tiesą, ne pusę tiesos.

Tiktai vieno iš jų reikalaujama, tai savo nuomonių pareiškimais nepažeisti visuomeninio autoriteto, vadinas, kalbėti ir rašyti su pridedama pagarba valdžios autoritetui, valdantiejiems.

II. PARTIJOS SANTYKIUOSE SU SAVO NARIAIS

Kaip valstybės, taip ir partijos gyvenime gali būti (1) paskiro asmens (partijos nario) laisvė saugoma ir gerbiama, arba (2) ji gali būti mindžiojama.

Vienos partijos, žitūrėk, (1) leidžia savo nariams turėti ir laisvai viešumoje pareikšti savo nuomonę, netgi ir neatitinkančią partijos linijos, o kitos (2) tonėgali pakęsti -- jos savo narius varžo, liepia jiems derintis prie vadovybės oficialios minties ar pažiūros tais ar kitais klausimais.

Toks narių varžymas laisvai reikšti savo mintis partijos ideologijos, jos doktrinos klausimais dar galima suprasti ir pateisinti, nes, iš tikrųjų, jei įstojai į partiją, turinčią savo idėjinus pagrindus, specifinius idėjinio veido bruožus, tai ir gerbi juos, kaip tau privalomus. Bet visais kitais klausimais partijos nariams turėtų būti duodama laisvė galvoti savo galva, lygiai kaip ir daryti sprendimus savo atsakomybe. Tik tada partijoje išsivystys visos kūrybinės jėgos ir partija tarnaus viešajam gėriui, tautos labui, kuris gi yra ir partijos gėris, jos labas.

III. LAISVINIMO KOVOS FRONTE

Mūsų politinėms grupėms laisvinimo darbe pasidalinus į du frontus (Vlikas ir jo opozicija), tūdu frontai stovi prieš mus, lyg tam tikri organizaciniai vienetai, sakytum, politinių grupių blokai. Jie išryškėjo ypač 1957-58 m. derybų metu.

Tų abiejų frontų vadovybėse išryškėjo ir skirtingos pažiūros esminiais Lietuvos laisvinimo klausimais. Pvz., Vlikas laiko save tautos atstovybe (tos pažiūros laikos visos Vliką sudarančios grupės), o Vliuke nesančiųjų grupių vadovybės laiko Vliką tik eilinė visuomeninė organizacija (tai oficiali tų vadovybių pažiūra).

Kyla dabar klausimas, ką gi galvoja eiliniai tų blokų žmonės, paskiri partijų nariai, ypač paskiri jų veikėjai.

Petras Stravinskas

nančių sąjungomis, sąjūdžiais ar kitaip) vadovybės neturėtų varžyti savo narių reikšti laisvai (spaudoje ar kitoje viešojoje tribūnoje) savo mintis Lietuvos laisvinimo klausimais;

2) tų partijų nariai turėtų savo turimą asmens laisvės teisę ir pasinaudoti;

3) Lietuvos laisvinimo klausimais turėtume visi kalbėti nuoširdžiu atvirumu, teklausydami savo sąžinės ir vadovaujamiesi tikrai savo įsitikinimais.

(Bus daugiau)

APARTMENT FOR RENT

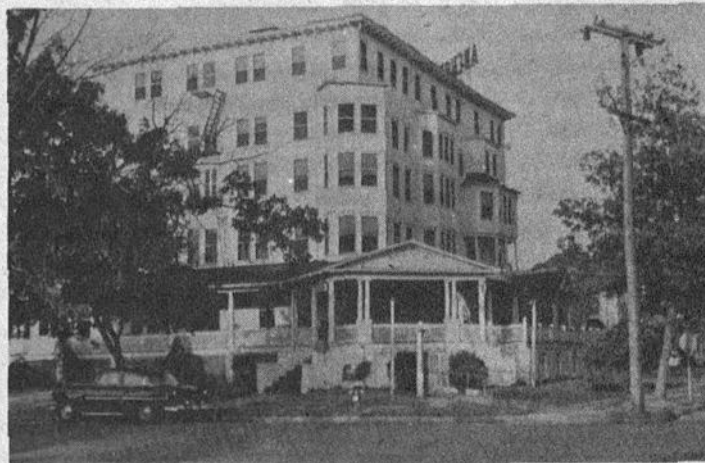
4024 E. 26 NEWBURGH Htgs. area, 4 Rooms down \$70.00, 4 Rooms up \$85.00 all utilities paid for except electric. Quiet, clean apt. Basement, yard. Telephone: BR 1-2900 — IM 7-7080.

HOUSE FOR SALE

NEWBURGH HGTS., 4024 E. 26. By owner. (2) 4 Room suite. (2) 2 Room suite. Private Baths, gas furnace. Must sacrifice. \$15,460. Telephone: 883-9856 — after 6 P. M. IM 7-7080.

(68)

HOTEL NIDA CORP.

SEVENTH & PARK AVENUES ASBURY PARK, N. J. Prospect 4-7788

Įvairiais metų laikotarpiais malonu visad atsilankyti gražiajame Asbury Parke prie Atlanto ir pailsėti apskritus metus veikiančiame viešbutyje "Nida" 7-tos ir Park Ave. kampe. Tel. PR 4-7788. Švarūs kambariai, pigūs ir skanus maistas.

Prie viešbučio veikia restoranas ir baras. Viešbučio salė išnuojama įvairiems pobūviams. Patogus susisiekimas traukiniu ir autobusu.

Savininkai P. C. Mačiuliai.

ST. JARAS...

(Atkelta iš 3 psl.)

m. Kaunas) rašo: "Kommunistų partija drauge su komunistine jaunimo sąjunga, profesinėmis sąjungomis ir kitomis darbininkų organizacijomis sudarė rinkiminį kandidatų sąrašą, pavadintą "Lietuvos darbo sąjungos" sąrašu..."

"GINČĄ" UŽBAIGIANT

Apskritai, pirmasis bolševikmetis Lietuvoje kartkartėmis yra kultas, perkultas bei vėtytas. Svarbesnieji faktai paskelbti lietuvių ir svetimomis kalbomis, įvykių vystymosi eiga apibendrinta. Ką nors negirdėto, naujesnio, nežinomo vargu galėtų pasakyti buvę ano meto okupacijon įtraukti dalyviai bei jos stebėtojai.

Ir mano atsiliepiamas į paskelbtą Dovydeno atsiminimų pluoštelį (Dirva, 10 nr.), taipgi ir šios eilutės, nėra naujų faktų atidengimas, negirdėtų paslapčių pateikimas, bet paprastas okupanto vykdyto vaidinimo misanscenų paryškėjimas, kai kieno vaidinime nenugirstų žodžių pakartojimas, blogiau ar geriau okupantui tarnavusio aktorius atlikto vaidmens vertinimas. Galvoju, jog tos smulkmenėlės padės "atrestauruoti" kai kieno pamirštus ar sąmoningai iškraipytus vardus, įvykius, laiką ir žmones.

"Ginčą" su gerb. Dovydenu laiku baigtu. Skaitytojui už parodytą dėmesį tariau Ačiū.

St. Jaras

MOKAME

4 1/2 %

metinį dividendą už visas taupymo sąskaitas.

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karius, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanauskas, Pres.

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNIOJE

PARAMA-

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

BARNETT PRANC. KONJAKAS	5th \$4.98
GERMAN BRANDY	5th \$3.98
CANADIAN WHISKEY	5th \$3.98
VODKA pilna kvorta	\$3.59
KRON BRANNVIN	
AQUAVIT (švediška)	5th \$3.98

COCKTAILS MANHATTAN OR	
MARTINI kvorta	\$2.98
LIEBFRAU MILCH vokiškas vynas	5th \$0.89
NAPOLEON FRENCH BRANDY	5th \$3.35
RICCADONNA ITAL. VERMOUTH 30 onz.	\$1.15
BORDEAUX pranc. vynas	5th \$0.98

LOŠĖJŲ RATELIS

JURGIS GLIAUDA

DIRVOS KONKURSE PREMIJUOTOJI NOVELĖ

(9)

- Duosiu aukščiau rinkos kainos. Dvidešimt grynais, — sutrinksejo šnekutis.
- Dvidešimt — pakartojo Turūta.
- Ar jums dvidešimties tūkstančių maža? — pašaipiai nustulpo prekijas.

Turūta užsirašė besisiūlančio pirkėjo telefono numerį. Pažadėjo dar pasikalbėti su juo. Užgožtas naujos ir jam įdomios minties, jis atskleidė storoką, susęgtinę klubo bylą, kur buvo ir seni laišukai, ir protokolai, ir klubo įstatai. Įstatų pastraipose Turūta rado klubo numerinio tvarkos nurodymus. Visuotinis klubo narių susirinkimas čia buvo visagalis viešpats. Visuotinis klubo narių susirinkimas gali nutarti likviduoti klubą ir turto vertę, pelnus ir nuostolius pasiskirstyti savo narių tarpe, arba paskirti kitam, atsiveriančiam tikslui. Tuoj pat jis sumetė ant popieriuo klubo narių sąrašuką. Jų tebuvo aštuoni: Turūtai, Vyturiai, Gužiai, Jackus ir Morkūnienė.

— Kvailys, — sukeikė Turūta Vyturi, pakėlusį Morkūnienę garbės nare. — Būtumėm tik septyni.

Jis padalino dvidešimtį iš aštuonių. Šeimoms tenka po penkis tūkstančius, o pavieniams po pusę tiek.

— Penki tūkstantukai, — prašnabždėjo Turūta.

Tą vakarą jis ilgai riogsojo prie rašomojo statelio ir

mastė. Mintys, tai griūždėsi sąvartomis, tai ilso, kaip apmalšęs vėjas. Kiaurai išnagrynėjęs įstatus, išgrandęs išvadas iš palankių pastraipų, kitą vakarą Turūta nubildėjo pas Vyturi.

— Na, ponas pirmininke, stokimės į nekilnojamojo turto biznį, — paskelbė jis Vyturiui, žvilgčiodamas, kaip visad iš padilbų, o dabar ir krutindamas mažais savo ūseliais. — Parduokime klubą. Namas kiaurai trandžių su-trintas. Juodukų gyvenvietė, net dienos metu juoda aplink. Nebus iš to klubo "renesanso", pone pirmininke. Kada buvo paskiri ruožai, kaina buvo nil. Dabar kitaip. Dabar siūlo...

Jis išlaikė pauzę nustabai sukelti, ir kirto:

— Dvidešimt tūkstančių grynais.

Vyturio veide Turūta sekė margą patriotinių teorijų keitimosi gamą. Pirmą buvo nuoširdus nusistebėjimas, mįslė ir pastangos tą mįslę atspėti, po to lengvutis protesto blikstelėjimas, po to lengvos sąskaitos su idealizmu ir kitais abstraktiškais niekeliais, vėliausia akyse atspindėjo įvertintas reikalas, ir, net, numatomo pokšto malonumas.

— Štai tau bobute ir devyntinės. — diplomatiškai numykė Vyturis, dar neišreikšdamas žodžiais susiplukusios nuomonės. — Bet argi taip ir galima? Ką begalėsime už tuos pinigus kitur nupirkti? O kaip gi bus su lietuviška visuomene?

Jis juokdariaiškai išpūtė krūtinę, ir pridūrė:

— O gi dar ir pirmininkauti norisi.

Kiaurai perdilinėjęs pirmininką savo knislišku žvilgsniu, Turūta paaiškino:

— Įstatai labai geri. Viskas numatyta. Kai klubą likviduojame, turtą vienoj vietoj galime parduoti, kitoj nupirkti. Gautus pinigus ir nariai gali pasidalinti. Kaip nariai nori, taip ir bus. O kur ta lietuviška visuomenė, kuriai mes čia turime klubus steigti? Nebėra jos. Tik pasaka

liko. Pinigai gi neina į svetimtaučių kišenes, jie pasilieka lietuviškose kišėnėse.

Vyturienė, pasimaišiusi čia su ant tamos atneštu alumi, apgraužė patyrė apie Turūtos atradimą klubo įstatuose, kad turtą galima parduoti ir tūkstantukus pasidalinti. Ji atvirai išsprendė reikalą:

— Reikia būti visai kvailam tokį pasiūlymą atmesti. Kokia veikla lietuviams tarp juodukų. Mes gi ne apaštalai, ne kokie misionieriai. Reikia parduoti ir pinigus pasidalinti.

Ta nuomonė užbaigė Vyturio kyburiavimą tarp "už" ir "prieš". Žmonos nuomonei jis pritarė.

Turūta pamatė linksmedjančias optimizmo pirmininko akis ir pasijuto stovįs ant teisingo, gerai numinto tako.

Kada, nesivargindamas kelione pas Gužį, Turūta iš Vyturio telefono paskambino tam ruibuliui, trumpai išdėstė reikalą, ir pridūrė, kiek Gužiui ir Gužienei tektų, Gužys suriko:

— Neškime kudašių iš tos juodynės. Kam to reikia, kad bomų raione lietuviai ant stiedžiaus loštų. Pritariu, pilnai pritariu. Tegu, kas nori, naują klubą tveria. Lošėjų ratelis, cha cha, cha! Vis-tos dvasnos Morkūnienės išmįslai.

Jis buvo pasinėšęs kalbėtis ilgai, tai keiksnodamas, tai griebdamas ant danties, bet Turūta, pasisakė neturįs laiko, ir pokalbį nutraukė. Narių daugumos nusistatymas buvo aiškus.

I klubo šermeru susirinkimą suėjo visi. Turūta atsi-vėdė ir Turūtiene, kuri šiaip niekur neidavo, skusdamasi galvos skausmais ir slogomis. Nuo Jackaus ir Morkūnienės slaptumą buvo išlaikę ir juos atkvietė į susirinkimą dėl "gyvy"inio klubo reikalo.

Nebuvo nei Vyturienės dešrų, nė kopūstų.

Vyturis, iš vietos šuorais, pristatė padėtį:

(Bus daugiau)

• Visuotinis SLA 136 kuopos narių susirinkimas kviečiamas birželio 2 dieną, 12 val. 30 min., Lietuvių salėje. Mokesčiai ir kiti finansų sekretoriaus srities reikalai bus galima atlikti ten pat nuo 12 val.

Atrodo, kad prieš vasaros atostogas atsilankys gausenės narių skaičius. Valdyba labai prašo. Be to, susirūpinusieji gaus smulkesnių ir tikslesnių žinių apie išskylą į Niagarą birželio 8 d. Nuvykti pasigrožėti garsiuoju kriokliu ir dalyvauti mūsų narių kanadiečių šventėje yra mūsų mandagumo pareiga, atsakant į kanadiečių pr. metų lapkričio 10 dienos gausų apilankymą clevelandiečių. Įsipaieigokime broliškai praleisti dieną.

Naujosios Aušros vajuas titulas puošia šitą šventę. Atsiliepkime, pasirodykime visi ir kvieskime svečius. Tad ir visuotiniame susirinkime svečiai mielai laukiami.

Minėsime mirusius

Už mirusius L. V. S. Ramovė, Clevelando skyriaus narius, žuvusius dėl Lietuvos nepriklausomybės ir į

HELP WANTED MALE

DARBAS KAPINĖSE

Beadford Heights. Rimta pora, butas su baldais, alga Skambinti Cleveland, MO 3-8308.

APARTMENT FOR RENT

4024 E. 26 NEWBURGH Hts. area, 4 Rooms down \$70.00, 4 Rooms up \$65.00 all utilities paid for except electric. Quiet, clean apt. Basement, yard. Telephone: BR 1-2900 — IM 7-7080. (68)

HOUSE FOR SALE

NEWBURGH HGTS., 4024 E. 26. By owner. (2) 4 Room suite. (2) 2 Room suite. Private Baths, gas furnace. Must sacrifice. \$15,460. Telephone: 883-9856 — after 6 P. M. IM 7-7080. (68)

4 bedrooms, 2 baths hot water heat \$17,000 also 3 lots \$3,000 each or all \$21,000, 20038 Ridge Rd. Phone: 622-0257.

Lovely country home. 2 bedrooms recently redecorated furnished. \$9,500. 961-6947

PARMA HTS. RANCH

3 Bedrooms, close to everything. Under 10 yrs. old. Best condition. \$16,900. 6163 Denison Blvd. Phone: TU 6-0929. Open Sun. 1 to 6 p. m.

BY OWNER: 3-bedroom brick ranch with lovely planter centre length of house. Large living room, kitchen, utility room and tile bath. 22x24 garage. Beautiful street. \$18,800. TU 6-4928.

PARMA — ST. ANTHONY'S

\$600 down, \$114 mo., FHA, 6-room ranch, \$15,500. Carpeting, garage, concrete drive. Open 2 to 6. Phone: VI 3-7667. 3326 Center Dr., off State.

YOUNG Early American colonial: family room with raised hearth; De' Mar kitchen; attached garage; divided basement; carpeting; aluminum storm; deep lot. Low \$20's. 4539 Golfway, South Euclid. EV 2-6571.

4-Bedroom, home by owner, \$15,900. new carpeting. Through out storms, screens, large double lot landscaped, near beach. Wonderful facilities for children & adults. WH 2-5364.

OWNER

SOUTH OF EUCLID Ave. Near Huron Rd. Hospital. 6 Room unit in brick terrace. Modernized interior, new gas furnace, tank, incinerator, carpeted living, dining, hall & stairs. Aluminum, storms & screens. Convenient to everything. Low taxes, \$11,500. Call 761-8323

Sibirą išvežtuosius, pamaldos bus laikomos šv. Jurgio bažnyčioje, gegužės 30 d., 9 val. ryto.

Po pamaldų skyriaus nariai ir svečiai prašomi dalyvauti Amerikos Veteranų ruošiamuose pusryčiuose parapijos salėje. Įėjimas auka.

Tuoju po pusryčių važiuosime į kapines. Skyriaus nariai, mirusiųjų šeimos ir svečiai prašomi kuo skaitlingiausiai dalyvauti.

Skyriaus nariai prašoma prieš 9 val. susirinkti į salę. Į pamaldas bus einama su vėliava organizuotai.

Valdyba

Iš pagrindų tiriamas Mėlynojo Kryžiaus (Blue Cross) veikla

Yra sureduoti 74 klausimai, į kuriuos turės atsakyti iš visuomenės, imonių, sveikatos įstaigų ir Mėlynojo Kryžiaus atstovų sudaryta komisija, ištyrus dabartinę Mėlynojo Kryžiaus padėtį, jo teikiamą globą, mokesčius ir t.t. Nuolat kylant draudimo kainai, kyla eilė klausimų, išplaukiančių iš tos organizacijos ryšių su ligoninėmis, jos apimtimi, administracija ir pan.

Mėlynojo Kryžiaus prezidentas Ralph S. Schmidt tvirtina, kad M. K. interese visuomet glūdi tarvyba visuomenėje. Kylančios kainos, tačiau, daugeliui kelia klausimą dėl M. K. praktikos visuomenės aprūpinimo draudimu ligos atvejais.

"Mes siekiame prisitaikyti visuomenės pageidavimams", sako prezidentas, "tačiau, pirma, negu pradėjus kokias reformas, tikime, kad naudinga nesuinteresuotų žmonių nuomonė reikalais, kurie liečia šimtus tūkstančių žmonių".

PARENGIMŲ KALENDORIUS

BIRŽELIO 1 D. Korpi Neolithuanian literatūros vakaras.

BIRŽELIO 8 D. Šv. Jurgio parapijos salėje JAV ir Kanados II šokių šventės dalyvių — šokėjų pasirodymas.

BIRŽELIO 9 D. Eglutėi paremti ruošiami pietūs šv. Jurgio parapijos salėje.

BIRŽELIO 16 D. Tragiškojo Birželio įvykių minėjimas. Rengia ALT.

BIRŽELIO 22 D. Lietuvių Studentų vakaras.

BIRŽELIO 22-23 D.D. Lietuvių Studentų Sąjungos studijų dienos.

BIRŽELIO 23 D. L.V.S. Ramovės gegužinė "Kariui" paremti Čiurlionio namuose.

BIRŽELIO 30 D. Clevelando Skautininkų Draugovės gegužinė — piknikas.

LIEPOS 14 D. Lietuviams budžiams remti valdyba ruošia gegužinę Visockių sodyboje, 14307 Superior Rd., Cleveland Hts.

RUGSĖJO 8 D. 1863 m. sukilimo minėjimas. Rengia ALT.

RUGSĖJO 14 D. Vaidilos teatro dešimtmečio sukaktis progabalius šv. Jurgio parapijos salėje.

RUGSĖJO 28 D. Šv. Jurgio parapijos salėje, koncertas — rečitalis Genovaitės Vasiliauskienės, iš Australijos. Rengia ALTS 12 skyrius. Pradžią 7:30 val. vak.

SPALIO 19 D. Lithuanian Village Bendrovė rengia balių.

LAPKRIČIO 9 D. Vaidilos teatro premjera M. Venclausko "Užburtoji dūdelė" šv. Jurgio parapijos salėje.

LAPKRIČIO 23 D. Kariuomenės šventės minėjimas šv. Jurgio parapijos salėje. Ruošia LVS Ramovė.

LAPKRIČIO 24 D. Vaidilos teatro spektaklis "Užburtoji dūdelė" vaikams ir jaunimui.

ATVERTUS 75-ji AMŽIAUS LAPĄ

Suskambėjus Lietuvos laisvės varpui, Antanas Repčys, palikęs savo tėviškę, išėjo savanoriu tėvynės laisvės ginti. Pasibaigus laisvės kovoms, jis grįžo į savo gimtąjį Medikonių sodžių, Pušaloto valsč., Panevėžio apskr., Vyties Kryžium pasipuošęs. Čia jis vedė Elžbietą Dūdaitę ir pradėjo gyventi laimingą šeimos idiliją laisvoje ir nepriklausomoje tėvynėje. Ne toks jis buvo, kad ilgai šeimos idilija džiaugtųsi.

Beatsikuriant nepriklausomai Lietuvai buvo didžiausia stoka išsimokslinusių žmonių. Antanas Repčys, turėdamas vidurinio mokslo atestatą, — anuo metu tatau buvo gana daug, — ir matydamas valstybės atkuriamajam darbui inteligentijos stoką, palieka ūkio reikalus tvarkyti savo žmonai, o pats visu nuoširdumu pasineria į valstybės atkuriamąjį darbą. Savivaldybių, kooperatyvų organizavime ir tautos atstovybėje jis palieka didžiulę brydę. Nebuvo jam svetima nė visuomeninė veikla. Jis aktyvus narys ir nuolat renkamas į vadovybes šaulių ir tautininkų sąjungose nuo pat įsikūrimo iki likvidavimo dienų. Todėl ant jo krūtinės prie Vyties Kryžiaus sužiba šaulių žvaigždė ir daug kitų garbės žymenų. Namuose (savo ūkyje) jis

buvo tik retas svečias. Didžiulis ūkis ir šeima (arti pusės tuzino vaikų), buvo palikta žmonai, kuriai nei sumanumo, nei energijos nestokojo, nes ir ji, nepaieydamas šeimos ir ūkio rūpesčių, lyg nenorėdama nusileisti savo vyrui, pakankamai surasdavo laiko ir visuomeninei veiklai. Ji

Elžbieta Repčienė

aktyvi tautininkė ir šaulė. Nei vienas vaidinimas, nei joks sambūris neapsidėdavo be Elžbietos Repčienės.

-- Nuo kurio laiko tamsta įstojai į šaulius ir tautininkus? -- ją paklausiau.

-- Nuo pat įsikūrimo. Oi daug dirbau, -- trumpai ji atsakė, o per veidą perbėgo džiaugsmo spinduliai. Aišku, malonu buvo prisiminti neveltui praleistos jaunos dienos ir tautai atiduota duoklė. Nebuvo lemta Antanui ir Elžbietai Repčiams baigti amžių drauge savo mylimoj tėvynėje. Raudonoji lava užplūdo mūsų mylėtą tėvų žemę ir baisūs tironai pradėjo terioti tautą. Tuoju prasidėjo valstybės vyrų ir visuomenės darbuotojų naktiniai areštai. Baisus siaubas apėmė visą tautą. Kai 1941 m. birželio mėn. 15 d. anksty rytą Antanas Repčys pravėrė savo namo duris, jį pasitiko milicijos viršininkas su ginkluotais mongolais ir griežtai įsakė grįžti vidun. Jo žmona Elžbieta, išgirdusi viduje triukšmą ir supratusi pavojų, pusnuogė išsoko pro savo miegamojo langą, nepaisydama, kad prie durų stovėjo šautuvu, ant kurio buvo užmautas durtuvas, ginkluotas mongolas ir ją šokančią matė. Išsokusi nubėgo už sodo ir pasislėpė. Už savaitės kilo karas. Raudonieji budeliai galvotrukščiais nešdinosi iš mūsų krašto, o E. Repčienė grįžo į savo namus, bet jos Antanas jau niekada nebegrižo. Per Raudonąjį Kryžių buvo gauta žinia, kad jis Sibire miręs kankinio mirtimi 1944 metais. Kur jo kapas ir kur jo palaikai lisis -- niekas šiandien neatsakys. Gal net medinio kryželio niekas nepastatė, o gal ir kaulus meškos išnešiojo. Juk visas Sibiras lietuvių kaulais nuabarstytas.

PARDUODAMAS NAMAS

4 kamb. viršuj, 4 apačioj, gali būti naudojamas 1 šeimos pajamoms. Mūrinis garažas. Gaso šildymas. 2 vonios kamb.

Teirautis: August Pintarič, 1226 E. 85th St. (į šiaurę nuo Superior Ave.), Cleveland 8, Ohio. Telefonas: GA 1-0331. (62-64)

LA SALLE RD.

4 miegamų 1 šeimai. 1 1/2 vonios kamb., užduras priangis, šilto vandens šildymas. 2 automobiliams garažas. Ilgas sklypas. Prie pat Naujos parapijos. Parduoda savininkas.

Tel. 481-0336.

(61-63)

EAST CLEVELAND — 13515 EUCLID AT SUPERIOR AVE.

OPEN EVERY SATURDAY UNTIL 2:30

ACCOUNTS INSURED

TO \$10,000.00

4 1/2 %

SUPERIOR SAVINGS

HOME AND REMODELING LOANS

IN TOWN OFFICE — 6712 SUPERIOR AT EAST 68 ST.

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai 35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

Hamiltono scenos mėgėjų būrelis Aukuras aktorai, vadovaujami E. Dauguvietytės-Kudabienės, gegužės 4 d. suvaidinę Amerika pirtyje. Stovi iš kairės: L. Verbickaitė, Bungardas, Vindašius, S. Martinkutė, V. Panavas ir A. Pašilyš.

Litūda buvo Elžbietai Repčienėi, netekus mylimo vyro ir vaikų tėvo. Tačiau ji apatiškai nepasidavė ir rankų nenuleido. Nors ir nenormaliose vokiečių okupacijos sąlygose, atsistatė sužalotą ūkį ir toliau mokslino besimokančius vaikus.

-- Kokia tamstos laimingiausia diena? -- paklausiau Elžbietą Repčienę, atvertusią 75-įjį savo amžiaus lapą.

-- Kai, išsokusi pro langą, pasislėpiau už sodo, ištrūkdama iš mirties nasrų ir Sibiro kančios. Maniau, kad mongolas manedurtuvu persmeigs, bet, šokdama pro langą, sumojau, kad geriau mirti savo žemėje laisvai, negu Sibire verge, -- buvo jos atsakymas.

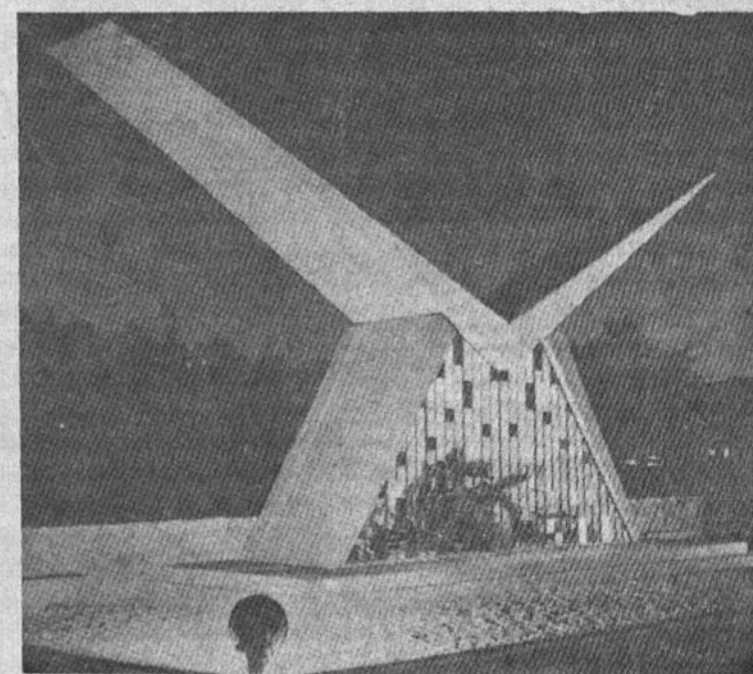
Raudonajam tironui vėl pradėjus į Lietuvą veržtis, E. Repčienė, palikusi ūkį ir visą savo turtą, pabėgo į Vokietiją ir atsidūrė Kemptene. Pradžios karo audrai, atsirado abu sūnūs (Albertas ir Antanas) ir visos trys dukros (Ada, Eugenija ir Aldona). Prasidėjus emigracijai, visi emigravo. Abu sūnūs ir dukra Euge-

nija (dar netekėjusi) dabar gyvena Hamiltono, Kanadoje, o Ada ištekėjusi už A. Petrausko, ir Aldona -- už gyd. R. Tamulionio, yra gražiai įsikūrusios Detroito, Elžbieta Repčienė gyvena pas jauniausiąją dukrą Aldoną ir žentą Robertą Tamulionius. Jos priežiūroje išaugo jų dukrelė Audronė, kuri jau lanko Wayne valstybinį universitetą ir aktyviai reiškiasi lietuviškoje veikloje, sportuodama, šokdama tautinių šokių grupėje, dalyvaudama skautų ir studentų seigose. Matyti, eis senelės pėdomis. Matau E. Repčienę kiekviename lietuvių parengime: koncerte, vaidinime, minėjime. L.T.S. Detroito sk. pirmininko J. Gaizūčio teigimu, nors E. Repčienė esanti amžiumi vyriausia skyriaus narė, bet nepraleidžianti nei vieno susirinkimo, o pobūviuose visada šeimininkaujanti.

Būtų gražu, kad L.T.S. Detroito sk. surengtų a.a. Antanui ir dar gyvai Elžbietai Repčiams pagerbimą.

K. Jurgutis

LIETUVIO SUKURTAS PAMINKLAS

Praeitais metais Coomoje, Australijoje, buvo atidengtas paminklas muziejus, kurį suprojektavo lietuvis architektas inž. Andrius Rimka, atminčiai "Southern Cloud" lėktuvui, nukritusiam toje vietoje 1931 m. A. Rimka, baigęs architektūros mokslus Lietuvoje, dirba Snowy Mountains Authority štabe projektuotoju.

Velbasio baleto studijos koncertas

Lietuvoje šviet. Ministerija rengdavo specialius Kūno Kultūros kursus. Ten kursantai būdavo paruošti, kad mokyklose galėtų išvystyti mergaičių ir berniukų sveiką kūno grakštumą. Svarbiausiu tikslu nebuvo laimėjimas varžybose, bet kūno paruošimo rezultatai, kūno sveikatinimas. Mergaitės buvo mokinosios specialiu plastikos judesiu. Iš jų kurios pasirodydavo gabesnėmis, dalis pateko į baleto studiją.

Atvykus svetui, dejas, į kūno kultūrą nekreipiamas dėmesys. Anaipol, mokiniai knygas nešioja ant išpūsto pilvo užsidėję. Matome net grakščias, lieknas mergytes kreivais pečiais, susikuprinusias ir t.t. Ne veltui Vokietijoje pradinių mokyklų vaikams įvestos kuprinės knygos. Kuprinė netik nevaržo rankų, bet dar ištiesina vaiko krūtinėlę. Naujoje tėvynėje berniukų "vyriškumas" yra rūkymas ir drambliškas judesys, eisena. Nuo to net merginos neatsilieka, nežiduri, kad ji jau yra invalidė. O mandagumo dėsniai -- pasenusi mada.

Kad vaikai netaptų "gatvės mokyklos" aukomis, tėvai turėtų daugiau rūpintis, kad davus jiems kūno kultūros pamokų, tinkamų jų

amžiui. Juo ilgiau vaikas bus sveikai vaikiškesnis, juo jis bus laimingesnis ir tvirtesnis.

S. Velbasio XII koncerte dalyvavo apie 50 mokinių. Tai yra didelis nuopelnas ir S. Velbasio, ir tėvų.

S. Velbasio XII koncerte buvo atlikta ši programa:

I. SAPNAS, Muz. A. Kalvaičio. Čia buvo įvesti: Klounai, Prancūziška lėlė, Olandiškos lėlės. Prima balerina, Japoniškos lėlės. Meška ir dresiruotojas. Kartė. Dvi balerinos. Pelenė ir dvi seserys. Kareivėliai, Akompanavo A. Kalvaitis.

II-jį dalis: ČIGONAI muz. G. Verdi, III-jį dalis: PAS de TRUE. Muz. Minkus.

Prieš pradėdant programą vykdyti, scenoje buvo parodyta keleta baleto pamokų, pratimų.

S. Velbasio baleto studijos jau nemažas mergaičių skaičius šoka ant pirštukų ir gilina į vaidybą, judesiais interpretuoja mintis. Charakteringą pastatymą Čigonai atliko visai sklandžiai, pasigrožėtina.

Gaila tik, kad mažai berniukų. Matomai gatvės draugai kitus pajukė, kad baleto tesimoką berniukai esą "sumergėję". Gaila.

J. Bertulis

KAS IR KUR?

GEGUŽĖS 30 D. IR BIRŽELIO 3 D. DIRVA NEPASIRODYS

Ryšium su Atsiminimų Diena (Memorial Day) gegužės 30 d. ir to savaitgalio proga ruošiamu ALT S-gos Seimui ir Vilties Draugijos suvažiavimu St. Louis mieste, Dirva nepasirodys gegužės 30 d. ir birželio 3 d. Sekantis po švenčių ir suvažiavimų Dirvos numeris išeis birželio 5 d.

Dirvos įstaiga ir Vilties spaustuvė bus atdara ir veiks suinteresuotų patogumui gegužės 31 d.

• Inž. Brutenis Veitas, Vilties Draugijos vicepirmininkas, iki šiol gyvenęs Pittsburghe, pakeitus darbovietę, apsigyveno New Yorke. Jo naujas adresas: 88-01 104th St., Richmond

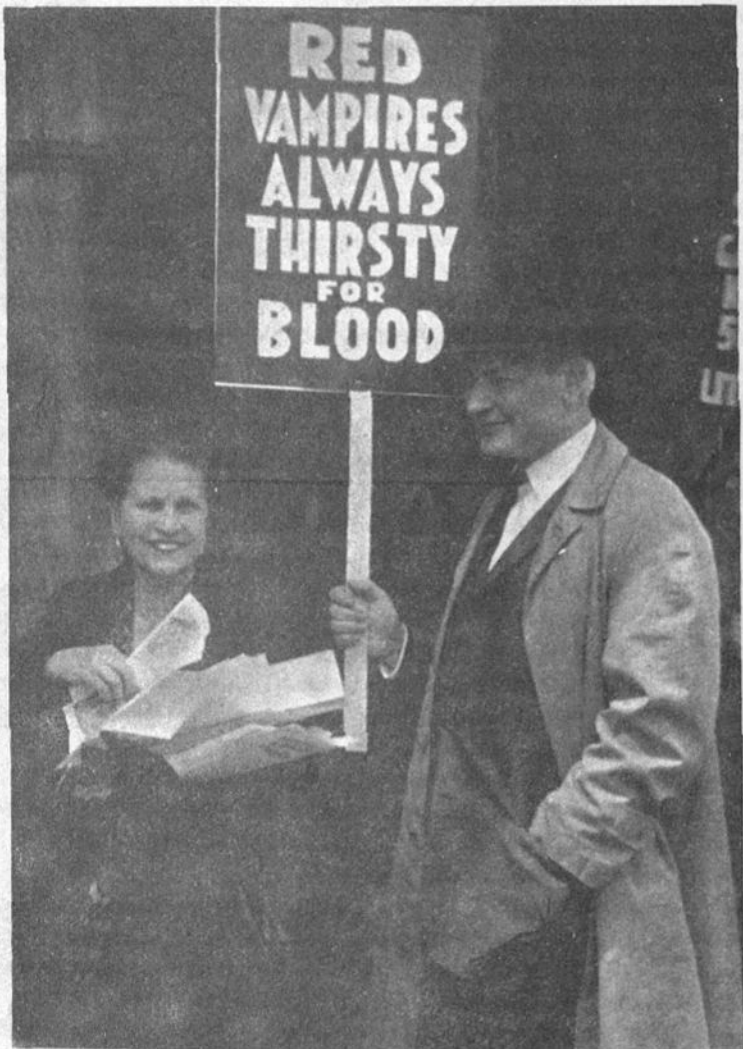
Hill 18, New York.

Tuo pat metu inž. B. Veitas tobulina savo profesines žinias Pittsburgho Carnegie Institute of Technologie.

Nežiūrint darbo ir studijų, inž. Brutenis Veitas aktyviai reiškiasi Vilties d-jos veikloje.

• Filisterių Skautų suvažiavimas ir studijų dienos įvyks gegužės 31 — birželio 2 dienomis Chicagoje. Studijų dienų temos lietuviškos, išvairios politinės veiklos aspektus ir šios veiklos galimybes. Suvažiavimas prasidės šeštadienio rytą 1° val. Bataan Hall, 41 St. ir Western Ave. Po pietų toje pačioje salėje įvyks studijų dienos. Baigiminiai posėdžiai įvyks sekmadienį, 11 val., Jaunimo Namuose. Prieš prasidedant suvažiavimui Chicago ASD ir Korp! Vytis skyriai ruošia susipažinimo vakarą 7 val. Bataan Hall.

DEMONSTRACIJA CHICAGOJE

Vaidai iš prieškomunistinės demonstracijos Chicagoje.

V.A. Račkausko nuotraukos

Miss Lithuania 1963

IRENA MOŠCENIKAITĖ išrinkta Chicagos Tarptautinės Parodos vadovybės Miss Lithuania 1963. Ji yra gimusi 1942 m. Šiauliuose. Į JAV atvyko 1952 m. ir baigė Argo, Ill. gimnaziją. Šiuo metu tarnauja Delta Star Electric Co. skelbimų skyriuje.

• "Martynas Mažvydas", sukurtinis leidinys Mažvydo mirties 400 metų sukakčiai paminėti, jau išspausdintas. Be paaiškinamųjų straipsnių apie Mažvydą, pagrindinį leidinio turinį sudaro fotografinis pirmosios lietuviškos knygos tekstas su pirmuoju originaliu lietuvišku eilėraščiu, pirmuoju lietuvišku e l e m entoriumi, pirmuoju lietuvišku katekizmu ir pirmuoju lietuvišku giesmynu. Leidinys 112 psl., didelio formato, gelsvo popieriaus, su spalvotomis antraštėmis. Knyga įdomi ne tik lietuviškos raštijos mylėtojui, bet ir reikšminga mokslo priemonė visu laisvųjų lietuviškos mokykloms ir namams, besirūpinantiems lietuviškuoju švietimu. "M. Mažvydą" išleido Pedagoginis Lituanistikos Institutas Mažosios Lietuvos Lietuvių Draugijos lėšomis. Knyga gaunama Ped. Lit. Institute, 5620 S. Claremont Ave., Chicago 36, Ill. ir pas lietuviškų knygų platintojus. Kaina \$3.00.

• Ped. Lituanistikos Instituto išlaikymui "Parama" (J. Janušaitis ir J. Mažeika) paskyrė 25 dol., dr. Antanas Razma — 20 dol., Dalia Dundžilienė — 10 dol.

• Prezidento Antanos Smetonos monografiją užsiprenumeravo: per Ant. Vagelį — John Derwallis (Jonas Dirvelis), Worcester, Mass.

Per Dirvą — Juozas Grybauskas, Chicago, Ill., Jonas Veselka, Chicago, Ill.

Per Pr. Saladžių — Rochester, N. Y.: M. Žmuidzieniai, J. Žuras, N. Fieldman, J. Stankus, R. Šerelis, P. Matinkas, P. Druseikis, J. Vėsa, Ant. Semalis, Br. Velminskas.

DIRVOJE GALITE ĮSIGYTI AR UZSISAKYTI

Br. Railos: Tamsiausia prieš Aušrą — \$5.00.

Br. Railos: Iš Paskendusio Pasaulio — \$5.00.

Rap. Skipitis — Neprikli. Lietuvą Statant — \$5.00.

F. Neveravičiaus — Blaškomos Liepsnos (2 tomai) po \$2.00.

M. Biržiška — Lietuvių Tautos Kelias II t. — \$3.00.

Prisiuntus čekį ar pašto perlaidą, knygos nedelsiant išsiunčiamos paštu.

Detroito gegužės 18 d. Jurina Smagrauskaitė susituokė su Vytas Rugienius. Jaunosios tėvai Adomas ir Emilija Smagrauskai ir jaunųjų tėvai Jonas ir Albina Rugieniai yra Dirvos skaitytojai ir remėjai. Nuotraukoje jaunieji vestuvių balioje. J. Gaižūčio nuotrauka

Šv. Kazimiero mokyklos Providence choras su muz. J. Beinorium Putname įvyksiančioje vaikų žurnalo Eglutės šventėje birželio 2 d. išpildys meninę programą. Į šią šventę kviečiami visi Eglutės skaitytojai ir remėjai. B. Kerbelienės nuotrauka

Sol. Nancy Miller-Miliauskaitė dainavusi lietuviškame subatvakaryje Maironio parke Worcesterio gegužės 25 d., kurį rengė Laisvės Varpo remėjai. E. Meilauš nuotrauka

• Viktoras Petriks, šviesus senosios kartos lietuvis, gyv. Del Mar, Calif., Rezoliucijoms remti komiteto darbams paremti įteikė 100 dol. auką. Ne taip seniai 1000 dol. įnašu V. Petriks parėmė Los Angeles Tautinių namų įsigijimą.

Rezoliucijoms remti komiteto centran aukos šiomis dienomis ėmė gausiau plaukti: chicagietis dr. P. Kisielius prisiuntė 100 dol., Clevelando LF Bičiulių būrelis — 70 dol., prel. J. Balkūnas (N. Y.), dr. J. Bartkus, muzikas J. Bertulis (Chicago) ir kt.

Šiuo metu jau turima 32 naujos rezoliucijos. Laukiama ir daugiau. Kova už rezoliucijų pravedimą prasiždės Rezoliucijoms remti komiteto organizuojamų delegacijos žygiu į Washingtoną birželio 13-14 d.d.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

BALTUJOS GRAŽUOLĖ (Liepoja) Mykolas Vaitkus. Atsiminimų II dalis. Išleido Nidos Knygų Klubas, 1-2 Ladbroke Gardens, London W ii. 332 psl. Kaina: kietais virš. 2 dol., minkštais -- 1.50 dol.

Illinois Lietuvių Prekybos Rūmai gegužės 19 d. Chicagoje Ambassador viešbutyje buvo surengę 30 metų sukaktuvinį balių, kuriame, nežiūrint aukštos kainos po 25 dol. dviem asmenims, dalyvavo virš poros šimtų asmenų. Meninę programą išpildė solistas Algirdas Brazis. Nuotraukoje dabartinė Lietuvių Prekybos Rūmų Chicagoje taryba. Sėdi iš kairės: Frank Bulaw, Felix Raudonis, William Kareiva, Staley Balzekas, dr. Kazys Drangelis, Antanas Valonis. Stovi: John Pachankis, Petras Vilkelis, Adolfas Baliūnas, Charles Macke, prez. dr. John B. Jerome, Albert Aukers, Bruno Shukis ir Julius Kuzas. V.A. Račkausko nuotrauka